

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Meer zelfdoding bij militairen die op missie zijn geweest?

*Onderzoek naar zelfdoding
onder mannelijke militairen
op basis van sterftecijfers*

In de Verenigde Staten is onderzoek gepubliceerd dat suggereert dat zelfdoding vaker voorkomt onder militairen die waren uitgezonden naar Irak en Afghanistan. Dit heeft tot aandacht voor het onderwerp geleid onder militairen en in de media en politiek. Ook in Nederland bestaan er zorgen over de mate waarin zelfdoding voorkomt onder militairen die op missie zijn geweest. Het ministerie van Defensie heeft aan het RIVM gevraagd om te onderzoeken hoe vaak zelfdoding voorkomt onder Nederlandse militairen die op missie zijn geweest. Het RIVM heeft over de periode 2004-2012 onderzocht hoeveel van de uitgezonden militairen zijn overleden en hoeveel van hen zijn overleden door zelfdoding. Daarnaast is bekeken hoe dit aantal zich verhoudt tot het aantal zelfdodingen onder burgers en militairen die niet op missie zijn geweest. Of dit verschilt per specifieke missie, kon met de beschikbare gegevens niet worden vastgesteld.

Komt zelfdoding vaker voor bij militairen die op missie zijn geweest?

Conclusie RIVM

Uit het onderzoek bleek dat de berichten uit de Verenigde Staten, dat uitgezonden militairen vaker zelfmoord plegen, niet gelden voor de onderzochte groep Nederlandse militairen. Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat in de periode 2004-2012 meer mannelijke militairen die minstens 30 dagen aaneengesloten op missie zijn geweest, zijn overleden door zelfdoding, in verhouding tot burgers en militairen die niet op missie zijn geweest. Het is verder niet uit te sluiten dat onderzoek over een andere periode met andere missies, andere uitkomsten kan geven.

Bevindingen uit het onderzoek

Wetenschappelijk is geen verschil aangetoond tussen het aantal zelfdodingen onder uitgezonden mannelijke militairen vergeleken met burgers en militairen die niet op missie zijn geweest. Van de 40.444 mannelijke uitgezonden militairen, overleden er 252 (0,62%) en pleegden er 22 (0,05%) zelfmoord na uitzending in de onderzoeksperiode tussen 2004 en 2012. Dit percentage week statistisch gezien niet af van de percentages bij burgers en militairen die niet op missie zijn geweest.

Van welke militairen en burgers zijn gegevens gebruikt?

Alleen gegevens van mannen zijn onderzocht. Het aantal vrouwen dat op missies gaat, is statistisch gezien te laag om eventuele verschillen te kunnen aantonen. In totaal zijn de gegevens van 73.808 militairen onderzocht die (een deel van) de periode 2004-2012 in dienst waren van de Koninklijke Landmacht, Marechaussee, Luchtmacht of Marine. Van de 73.808 militairen waren er 40.444 uitgezonden. Er waren 33.364 militairen niet uitgezonden of nog niet terug voor het einde van de onderzochte periode. Van de groep uitgezonden militairen

kwamen er 21.949 terug van hun eerste missie voor 1-1-2004 en nog eens 18.495 kwamen terug in de periode 2004-2012. De meeste uitgezonden militairen waren tussen de 18 en 30 jaar oud bij terugkomst van hun eerste missie.

Behalve met niet-uitgezonden militairen zijn de militairen die op missie zijn geweest ook vergeleken met werkende mannen uit de algemene bevolking (burgers). In tabel 1 en 2 staan de kenmerken van de groepen.

Tabel 1: Gemiddelde leeftijd bij aanvang onderzoek van militairen die op missie zijn geweest en de twee vergelijkingsgroepen.

	Nederlandse werkende bevolking	Militairen die op missie zijn geweest	Militairen die niet op missie zijn geweest
Aantal	165.154	40.444	33.364
Gemiddelde leeftijd bij aanvang onderzoek	27,0	28,0	20,0

Tabel 2: Kenmerken van de militairen die op missie zijn geweest.

	Aantal militairen die op missie zijn geweest
Totaal	40.444 (100%)
Einde 1^e uitzending vóór 1-1-2004	21.949 (54,3%)
Leeftijd bij terugkomst 1^e missie	
18-30 jaar	27.735 (68,6%)
31-45 jaar	10.310 (25,5%)
46-60 jaar	2.399 (5,9%)
Totaal aantal uitzendingen	
1	17.924 (44,3%)
2	11.006 (27,2%)
3	6.079 (15,0%)
4 of meer	5.435 (13,5%)
Totale uitzendduur	
30-190 dagen	37.552 (92,8%)
191 of meer dagen	2.892 (7,2%)

Wat weten we nu?

Dit is het eerste onderzoek waarin specifiek naar sterfte door zelfdoding onder Nederlandse uitgezonden militairen is gekeken. Een sterk punt van het onderzoek is dat gebruik is gemaakt van systematisch geregistreerde gegevens over doodsoorzaken en uitzendingen. De bevindingen van dit onderzoek hebben betrekking op overlijdens door zelfdoding in de periode 2004-2012 en op militairen die in 2004 in dienst waren of daarna (tot en met 2012) in dienst traden. Dit betekent dat missies van voor 2004 niet of in beperkte mate in de geanalyseerde gegevens voorkomen.

Dit onderzoek was opgezet om de vraag te beantwoorden hoeveel uitgezonden militairen overlijden door zelfdoding. Met dit type onderzoek kunnen alleen uitspraken over uitgezonden militairen als groep worden gedaan. Om de achterliggende problematiek die kan leiden tot zelfdoding te onderzoeken en of en hoe uitzendingen met zelfdoding te maken hebben, is ander soort onderzoek nodig. Gesprekken met nabestaanden geven hierin mogelijk beter inzicht. Tot slot, om meer inzicht te krijgen in de eventuele gevolgen van uitzending op militairen, zouden ook andere zaken onderzocht kunnen worden, zoals zelfmoordpogingen.

Hoe heeft het RIVM onderzoek gedaan?

Defensie heeft een gegevensbestand samengesteld met informatie over welke militairen zijn uitgezonden en wanneer. Het bestand bevatte ook gegevens over onder andere leeftijd, geslacht en rang van de militairen. Vanaf 2004 heeft Defensie een nieuwe centrale database in gebruik genomen, waardoor er vanaf die periode direct bruikbare en digitaal complete informatie was. Dit is de reden dat de onderzoeksperiode op die datum is ingegaan. Informatie over doodsoorzaken en de datums van overlijden kwamen van

het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Uit de statistieken van het CBS zijn ook aanvullende gegevens gehaald voor de analyses. De gegevens van Defensie en het CBS zijn aan elkaar gekoppeld en geanonimiseerd voordat ze geanalyseerd werden.

De analyse van de gegevens beruiste op een vergelijking van de mate van voorkomen van zelfdoding onder militairen die op missie zijn geweest met burgers en militairen die niet op missie zijn geweest. In de analyses is rekening gehouden met een aantal andere factoren, zoals leeftijd.

Auteurs:

Bogers, R.P. en Rijs, K.J.

Redactie:

Kuilenburg, I.E. van

Publiekssamenvatting van het rapport:

Rijs K.J., Bogers R.P. (2015)

Suicide mortality among deployed
male military personnel compared
with men who were not deployed.

RIVM-rapport 2015-0155, Bilthoven.

Dit is een uitgave van:

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven

www.rivm.nl

augustus 2015

De zorg voor morgen begint vandaag